

Statens Filmcentral Det Danske Filmværksted og Dansk Rejsefilm præsenterer

SOY GITANO

Jeg er sigøjner

En film af Hans-Henrik Jørgensen
om sigøjnerne i Andalusien og deres musik

Kamera: Steen Møller Rasmussen. Ass.: Aslak Lytthans. Lyd: Ole Ørsted. Prod.ledelse: Bettina Howitz.

Klipper: Irene G. Scholten. Ass.: Lars Bo Kimergård. Tekst: Jakob Koch.

Tak til Ulrich Breuning, Paco Martos Moreno, Carmen Garriga, Juan Reyes, Aurora Mejia,
Jørgen Hinsch, Det Danske Filmstudie, Dino Raymond Hansen.

Distribution: SFC

SOY GITANO

Jeg er sigøjner - I am gipsy

Min oldemor var sigøjner - min familie stammer fra Andalusien - det er her, jeg har optaget filmen »Soy Gitano« - så det er en meget personlig film, jeg har lavet om sigøjnerens musikalitet.

Duende er nøgleordet i flamenco. Det betyder tryllebinderi - trolddom - sjæl. Musikken forestiller hverdagen, en kvinde der føder, kornet der vokser, vinen der høstes, dyret der slagtes. Gennem musikken forbereder man sig på vigtige begivenheder, man udtrykker håbet om held og lykke, repeterer tidligere bedrifter for at mindes erotik, kærlighed.

Der er fire overskrifter: SANGEN, DANSEN, GUITAREN, JALEO (rytmen).

Det er et mystisk folk, sigøjnerne - alt hemmeligholdes - kompromisløst. Kun med musikken har de været udadvendte med en generøsitet, som mange komponister gennem tiderne har været glade for - der er ikke den komponist, der ikke har stjålet fra sigøjnermusikken. Er der en sammenhæng mellem deres antimaterialisme, anarkisme og guddommelige musikgeni? Et faktum er, at ingen sigøjnermusikere bruger noder, og at det er strengt forbudt børnene at lære dem. Ligesom mange er analfabeter. Diktatet kommer ovenfra.

Filmen er en undersøgelse - en mosaik omkring sigøjnerbørnene og deres musikudøvelse. En dokumentarisk indkredsning af deres gehør og musiktradition. Hvor kommer musikken fra? Er deres gehør en del af deres genetik? (Det er der nogle forskere, der mener) Tilsyneladende er sigøjnerne uimodtagelige for »fremskridt«. De lever i et evigt NU - som om de vedkender sig evighedens langsomme puls og slår sig til tåls med at leve i historiens margin. De er i konstant bevægelse. Deres sociale organisering er bestandigt flydende; alligevel har de en indre livskraft - en samhørighed, der beror på de stærke familieband, der er den grundlæggende og eneste konstante enhed. De større grupper familieenheder kalder de Compania. De mødes af og til med andre Companias, og sang og

musik opstår. De har ingen bevidsthed om en heroisk fortid. Mundtlige traditioner overlever kun i kraft af en stærk bevidsthed om slægten. Deres erindring strækker sig ikke mere end 4 - 5 generationer bagud - begrænser sig til de forfædre, en levende person endnu kan huske - og med dennes død er de gamle glemt. Der findes ingen mytiske sagnhelte, ingen beretning om deres oprindelse og herkomst, og intet behov for at retfærdiggøre deres vandring over hele kloden.

Jeg har været på research i Indien, hvor de kom fra, og fulgt dem i hele Europa. Overalt samme historie: Ingen integration. Filmen er som sagt optaget i Spanien i Andalusien, hvor sigøjnerne har pumpet adrenalin ind i flamenco. Det er det eneste, de har. For dem er det liv og død.

Jeg har aldrig været så tæt på musikkens sjæl, som når jeg har været sammen med sigøjnerne. Aldrig har jeg mødt nogle mennesker, der er så glade for deres børn som sigøjnerne og så stolte af deres musikalske færdigheder. Deres musiktræning foregår lige fra barnsben, tidligt spiller de med - ofte på afdøde bedstefars guitar. De lærer faktisk musikken at kende lige fra fosterstadiet, fordi gravide sigøjnerkvinder læner sig ind mod guitaren, når mændene spiller.

Sigøjnermusikken, børnene skal lære, er ikke bare musik, men et spil, hvor mennesket samler og sandsynliggør dets indre og ydre kræfter - dynamikken skabes imellem individernes energier. Musikken gør individet eller gruppen bevidst om sig selv; den indeholder ritualens magi, holder linen varm mellem mennesker og deres guder, forfædre og ånder, som den ønsker at påvirke. Når musikken er på sit højdepunkt, føres man hinsides bevidstheden, og i et flygtigt øjeblik opstår »Duende«, et yderst sjældent øjeblik af lidenskab, liv og død. Sigøjnerbørnene er en organisk del af disse øjeblikke. Det er det filmen handler om.

Hans-Henrik Jørgensen

CUEVA

De la cueva salen
largos sollozos

(Lo cárdeno sobre lo rojo)

El gitano evoca
países remotos

(Torres altas y hombres misteriosos)

En la voz entrecortada
van sus ojos

(Lo negro sobre lo rojo)

Y la cueva encalada
tiembla en el oro

(Lo blanco sobre lo rojo)

HULE

Fra hulen trænger
dybe suk

(Det mørklilla over det røde)

Sigøjneren påkalder
fjerne lande

(Høje tårne og mennesker fulde af
hemmelighed)

I den afbrudte stemme
går hans øjne

(Det sorte over det røde)

Og den kalkede hule
skælver i guldet

(Det hvide over det røde)

SOY GITANO

Jeg er sigøjner

Danmark, 1992, 52 min. 16 mm og video.

Manuskript og instruktion: Hans-Henrik Jørgensen

Kamera: Steen Møller Rasmussen

Kameraassistent: Aslak Lytthans

Lyd: Ole Ørsted

Produktionsledelse: Bettina Howitz

Klipper: Irene G. Scholten

Klippeassistent: Lars Bo Kimergård

Tekst: Jakob Koch

Produceret af Dansk Rejsefilm for Statens Filmcentral og Det danske Filmværksted

Filmen er tilegnet sigøjnerpigen Maria Semony. Tak til Los Gitanos de Andalucia, Espana - og Ulrich Breuning, Paco Martos Moreno, Carmen Garriga, Juan Reyes, Aurora Mejia, Jørgen Hinsch, Dino Raymond Hansen og Det danske Filmstudie.

Film nr. 59-027

Video nr. V59-027

SFC